Magazyn Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego Rok 21 Nr 1/2019/Kwiecień

ISSN 2545-0603

SM NASZ DOM

MAGAZYN SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ IM. WALERIANA ŁUKASIŃSKIEGO

Wielkanoc to czas otuchy i nadziei. Czas odradzania się wiary w siłę Chrystusa i drugiego człowieka. Życzymy Naszym Mieszkańcom, aby Święta Wielkanocne przyniosły radość oraz wzajemną życzliwość. By stały się źródłem wzmacniania ducha. Niech Zmartwychwstanie, które niesie odrodzenie, napełni Was pokojem i wiarą, niech da siłę w pokonywaniu trudności i pozwoli z ufnością patrzeć w przyszłość…

Rada Nadzorcza Zarząd i Pracownicy SM im. W. Łuksińskiego

Realizacja projektu unijnego w zasobach Naszej Spółdzielni

W zasobach naszej Spółdzielni z początkiem miesiąca marca rozpoczęte zostały prace termomodernizacyjne związane z realizacją I części Projektu pod nazwą **„Podniesienie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych zlokalizowanych w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu poprzez ich termomodernizację"** realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego na podstawie zawartej umowy nr RPLU.05.03.00-06-0032/17-00.

Prace rozpoczęte zostały na budynkach przy ul. M. J. Piłsudskiego 19, Ciepła 4, Oboźna 31 w Zamościu. W drugiej połowie roku rozpoczną się prace na budynkach przy ul. Oboźna 21, E. Orzeszkowej 3 w Zamościu.

W ramach Projektu na budynkach zostaną wykonane następujące prace:

- Roboty rozbiórkowe i demontażowe „starego" docieplenia (blachy trapezowej, wełny i rusztu drewnianego).
- Wzmocnienie ścian zewnętrznych za pomocą kotew
- Wypełnienie złączy płyt Wk – 70
- Docieplenie ścian zewnętrznych wraz z nową kolorystyką elewacji i odtworzeniem instalacji odgromowej
- Docieplenie stropodachu
- Wymiana obróbek blacharskich, parapetów zewnętrznych, kratek wentylacyjnych
- Wymiana wyłazów dachowych
- Wymiana zaworów podpionowych i termostatycznych w mieszkaniach
- Regulacja instalacji c.o, montaż podzielników kosztów oraz wdrożenie systemu monitorowania i zarządzania energią cieplną
- Montaż zadaszeń nad balkonami ostatniej kondygnacji.

Przypominamy, że cały Projekt obejmuje swoim zakresem realizację prac podnoszących efektywność energetyczną 17 budynków mieszkalnych znajdujących się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu. Na najbliższe lata tj. 2020 i 2021 prace zostaną przeprowadzone na następujących budynkach: Ciepła 6, Oboźna 3, Oboźna 7, Oboźna 19, Wąska 20, Wiejska 7, Wiejska 9, Wiejska 11, Wiejska 19, Wiejska 21, Wiejska 23, Lubelska 36 w Zamościu.

Uzyskane wsparcie środkami Unijnymi jest na poziomie 55% kosztów kwalifikowanych zadania, czyli kosztów prac mających bezpośredni wpływ na uzyskanie oszczędności w zużyciu ciepła.

Głównym celem Projektu jest zwiększenie efektywności wykorzystania energii cieplnej w budynkach mieszkalnych poprzez kompleksową termomodernizację, zwiększenie komfortu zamieszkiwania oraz obniżenie kosztów związanych z ogrzewaniem budynków. Zaprojektowane w ramach projektu działania przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną o ok. 35%, a w konsekwencji przyczyni się do ochrony powietrza i poprawy środowiska naturalnego.

Całkowita wartość Projektu: **16 693 786,96 złotych**
Kwota dofinansowania: **8 494 708,18 zł**
Rozpoczęcie realizacji projektu: **02.01.2019 r.**
Zakończenie rzeczowe realizacji projektu: **31.10.2021 r.**

Małgorzata Żelechowska

Fundusze Europejskie Program Regionalny
Rzeczpospolita Polska
lubelskie Smakuj życie!
Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Zdrowych i pogodnych Świąt Wielkanocnych, pełnych Wiary, Nadziei i Miłości, spędzonych w rodzinnym gronie życzą

Piotr Błażewicz
Przewodniczący Rady Miasta Zamość

Andrzej Wnuk
Prezydent Zamościa

Obniżamy koszty

Wielokrotnie w artykułach zamieszczanych w naszej gazetce pisaliśmy o wysokości opłat eksploatacyjnych i udziale w nich kosztów ponoszonych za centralne ogrzewanie (ok. 60% całości opłat). Zwracaliśmy uwagę mieszkańców na fakt, że koszty te stale rosną, ponieważ cena energii cieplnej ciągle wzrasta i jak zapowiadają ekonomiści będzie wzrastać. W 2018 roku cena ciepła, mocy zamówionej oraz opłaty przesyłowej stałej i zmiennej została podwyższona dwa razy (w sierpniu i grudniu), łącznie o ok. 4%. Szukając sposobu na zmniejszanie tych kosztów, stwierdzić należy, że jedynym rozwiązaniem tego problemu jest oszczędzanie energii cieplnej. Możemy to osiągnąć poprzez wspólne działanie – termomodernizację budynków oraz racjonalne korzystanie z energii cieplnej w budynku. Wykorzystując możliwości skorzystania ze środków unijnych przyznanych w ramach projektu „Podniesienie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych zlokalizowanych w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu poprzez ich termomodernizację" zawartej w ramach działania 5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego, Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 w naszej Spółdzielni zostanie docieplonych 17 budynków. W pierwszym etapie t. j. w 2019 roku, termomodernizacji zostaną poddane budynki przy ul. Ciepła 4, J. Piłsudskiego 19 i Oboźna 31, następnie Oboźna 21 i E. Orzeszkowej 3. Poza pracami budowlanymi polegającymi na dociepleniu ścian i stropodachu, wykonaniu nowej elewacji, montażu zadaszeń nad balkonami ostatniej kondygnacji, zostanie przeprowadzona również modernizacja instalacji centralnego ogrzewania. Zakres prac na instalacji grzewczej obejmuje m. in. wymianę zaworów termostatycznych przy grzejnikach, montaż regulatorów podpionowych w piwnicach oraz podzielników kosztów centralnego ogrzewania w mieszkaniach wraz z wdrożeniem systemu monitorowania zużycia energii cieplnej. Wszystkie prace na instalacji centralnego ogrzewania należą do kosztów kwalifikowanych programu RPOWL co oznacza, że ich realizacja jest warunkiem koniecznym na uzyskanie 50% dofinansowania na całość inwestycji. Niektórzy nasi mieszkańcy mają wątpliwości co do montażu podzielników kosztów, dlatego też przybliżymy ten temat. Podzielnik kosztów centralnego ogrzewania zwany również podzielnikiem ciepła, jak sama nazwa wskazuje nie jest urządzeniem pomiarowym w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 13 kwietnia 2017 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 roku – Prawo o miarach. Podzielniki zalicza się do tzw. urządzeń wskaźnikowych, które są dopuszczone do użytku wg norm (PN-EN834 lub PN-EN835) i służą do podziału kosztów energii cieplnej pomiędzy poszczególne mieszkania w budynku wielorodzinnym. **Rozróżniamy następujące rodzaje podzielników:**

- podzielniki wyparkowe, działające na zasadzie odparowania cieczy,
- podzielniki elektroniczne z jednym czujnikiem temperatury (grzejnika),
- podzielniki elektroniczne z dwoma czujnikami temperatury (grzejnika i pomieszczenia).

Podzielniki ciepła montowane są do grzejników w pokojach i kuchniach.

Całkowite koszty centralnego ogrzewania rozliczane dotychczas proporcjonalnie do powierzchni mieszkania, czyli do kosztów przypadających na 1 m² powierzchni użytkowej mieszkania dzielą się na:

- koszty niezależne (stałe) wynikające z zamówionej mocy dla danego budynku, opłaty przesyłowej za zamówioną moc oraz opłaty za czynnik grzewczy (wodę),
- koszty zależne (zmienne) za pobrane ciepło do danego budynku i opłatę przesyłową za ciepło dostarczone do budynku.

Realizowane inwestycje termomodernizacyjne z udziałem środków unijnych będą miały zdecydowany wpływ na wielkość ponoszonych kosztów przez mieszkańców bloków, do których dostarczana jest energia cieplna na potrzeby centralnego ogrzewania. W znacznie mniejszym stopniu na koszty stałe – niezależne, bo tylko w zakresie zmniejszenia (po docieplenia) mocy zamówionej, natomiast w dużym stopniu na koszty zmienne (zależne). Poprawa warunków cieplnych, zmniejszenie ilości ciepła potrzebnego do ogrzewania poszczególnych mieszkań, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania (wymiana starych zaworów termostatycznych – przygrzejnikowych, zaworów podpionowych, montaż podzielników kosztów) oraz racjonalne korzystanie z zainstalowanych urządzeń pozwoli na uzyskanie dużych oszczędności w zużyciu energii, a tym samym zmniejszenie ponoszonych kosztów przez właścicieli mieszkań.

Rozliczanie energii cieplnej na potrzeby centralnego ogrzewania przeprowadzone po zakończeniu sezonu grzewczego uwzględniać będzie ponoszone koszty stałe, na które mamy mały bezpośrednio wpływ i koszty zmienne wynikające ze zużycia ciepła przez budynki i rozliczone na poszczególne mieszkania za pomocą podzielników. Zasada rozliczania zużytej energii cieplnej według podzielników będzie uwzględniać dotychczasowe sposoby i wytyczne rozliczania uwzględniające opłaty wynikające z kosztów stałych takich jak: opłata za moc zamówioną i jej przesył, opłata za czynnik grzewczy oraz część kosztów zmiennych dotyczących energii cieplnej zużytej przez grzejniki na klatkach schodowych i łazienkach. Ta część kosztów rozliczana będzie w stosunku do powierzchni mieszkania na 1 m^2 (tak jak dotychczas). Stanowić ona będzie około 50 – 60% całości kosztów ponoszonych przez poszczególnych właścicieli lokali mieszkalnych. Są to koszty niezależne od mieszkańców. Pozostała część ponoszonych kosztów i jej rozliczanie uzależnione będzie od proporcji zużycia wynikających ze wskazań podzielników kosztów. W zależności od temperatury w poszczególnych mieszkaniach, sposobu i częstotliwości korzystania z zaworów termostatycznych wynikać będzie ilość ciepła zużytego na poszczególne lokale mieszkalne.

Metoda rozliczania kosztów centralnego ogrzewania przy użyciu podzielników ciepła polega na uwzględnieniu wskazań wszystkich podzielników zainstalowanych w budynku. W przypadku braku podzielnika/ów w mieszkaniu np. ze względu na odmowę, czy nie udostępnienie oraz uszkodzenie podzielnika przez użytkownika mieszkania – wylicza się koszty według maksymalnego zużycia ciepła w budynku. W przypadku awarii podzielnika/ów, koszty ogrzewania zostaną wyliczone według średniego zużycia w budynku. W obliczeniach ilości zużytego ciepła przypadającej na dane mieszkanie stosuje się współczynniki korygujące zależne od mocy grzejnika oraz usytuowania mieszkania w bryle budynku.

W ramach termomodernizacji na grzejnikach mieszkaniowych (pokoje i kuchnie) zostaną zamontowane podzielniki elektroniczne z dwoma czujnikami temperatury. Podzielnik zaczyna naliczanie jednostek, gdy temperatura powierzchni grzejnika jest wyższa od 23^{0}C i jednocześnie różnica temperatur powierzchni grzejnika i otaczającego powietrza przekracza 5^{0}C. Jednostki pokazywane na wyświetlaczu podzielnika dopiero po ich przeliczeniu w systemie komputerowym z uwzględnieniem współczynników pozwalają określić ilość, a tym samym koszt centralnego ogrzewania przypadający na dany lokal. Montaż podzielników ma zachęcić do racjonalnego korzystania z ciepła oraz wprowadzić bardziej „sprawiedliwy" sposób obciążania kosztami użytkowników. Chodzi o to, żeby rachunek odzwierciedlał indywidualne zużycie ciepła w poszczególnych pomieszczeniach. Kto zużywa dużo ciepła, bo woli wysoką temperaturę w mieszkaniu – płaci więcej, od tego który w mieszkaniu lubi niższą temperaturę i zużywa mniej ciepła.

Każdy z mieszkańców będzie miał wpływ na racjonalne gospodarowanie ciepłem w mieszkaniu przez regulację temperatury. Regulacja ta powinna odbywać się przy pomocy zaworów termostatycznych, które zostaną wymienione na nowe, a nie poprzez otwieranie lub zamykanie okien. Zawór termostatyczny sam reaguje na temperaturę w pomieszczeniu. Każdy powinien zużywać tyle ciepła, ile rzeczywiście potrzebuje. Kiedy w mieszkaniu nikt nie przebywa, temperaturę można zmniejszyć, oszczędzając w ten sposób zużycie ciepła. Ponadto, niektóre działania i przyzwyczajenia powodują, że niepotrzebnie zużywamy więcej ciepła, niż powinniśmy to robić. Takim przypadkiem jest wietrzenie mieszkań. Przed wietrzeniem pomieszczenia należy przykręcić zawór i dopiero wtedy otworzyć okno. Jeżeli tego nie robimy to chłodne powietrze opływające zawór „oszukuje" go, powodując całkowite jego otwarcie i tym samym maksymalne rozgrzanie grzejnika. **W taki sposób marnuje się najwięcej ciepła. Kolejnymi negatywnymi działaniami są:**

- zasłanianie grzejników szafkami, zasłonami czy różnymi obudowami, co zagradza ciepłu drogę do pomieszczenia,
- suszenie mokrego prania na grzejniku. Nie należy tego robić, ponieważ dla odparowania wilgoci z tkaniny potrzeba więcej ciepła, którego musi dostarczyć grzejnik.

Przede wszystkim nie należy manipulować przy podzielnikach. Każda próba ingerencji przy podzielniku zostanie stwierdzona podczas odczytu, a wówczas opłata za ciepło będzie policzona według stawki ryczałtowej, która jest dla mieszkańców niekorzystna.

Ważne jest, aby mieszkańcy byli świadomi, że będą mieli duży wpływ na wysokość swoich indywidualnych rachunków za ciepło. Ci mieszkańcy, którzy w szczególny sposób obawiają się wysokich opłat za centralne ogrzewanie chcemy uspokoić, że po zamontowaniu podzielników zostanie wdrożony system monitorowania zużycia energii cieplnej. Pracownicy Spółdzielni będą na bieżąco monitorować i analizować zużycie ciepła w mieszkaniach. W przypadku bardzo dużych zużyć ciepła będziemy to sygnalizować właścicielom mieszkań. Ponadto docieplenie i regulacja instalacji centralnego ogrzewania zmniejszy zapotrzebowanie na ciepło dla całego budynku. Dzięki tym działaniom oszczędzamy energię cieplną, a to jest najskuteczniejszy sposób zmniejszenia kosztów za centralne ogrzewanie.

Justyna Pańczyk

Fundusze Europejskie Program Regionalny
Rzeczpospolita Polska
lubelskie Smakuj życie!
Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Sprawozdanie finansowe z działalności Spółdzielni za 2018 rok

Rok 2018 przyniósł wiele zmian w przepisach prawa, które dotyczyły również działalności Spółdzielni i miały wpływ między innymi na osiągnięty wynik finansowy. Zgodnie z art. 64 ustawy o rachunkowości Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu jest zobowiązana poddać swoje sprawozdanie finansowe badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta. W wydanej opinii przez biegłego rewidenta czytamy:

„Naszym zdaniem, załączone sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Spółdzielni na 31 grudnia 2018 roku oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z 29 września 1994 roku o rachunkowości (zwana dalej „Ustawa o rachunkowości", Dz. U. z 2019 roku, poz. 351) oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Spółdzielnię przepisami prawa oraz statutem Spółdzielni.
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 Ustawy o rachunkowości".

Działalność Spółdzielni na dzień 31.12.2018 r. zamknęła się wynikiem dodatnim w wysokości 732 659,66 zł (przed opodatkowaniem). Poniższa tabela przedstawia wynik na działalności Spółdzielni na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie		
		Koszty	Przychody	Wynik
1	2	3	4	5
I	Działalność operacyjna:			
1	Usługi rem.-kons. Zakł. Konserw.	1 132 830,56	1 143 808,71	10 978,15
2	Usługi sprzęt.-transp. Zakł. Konserw.	262 582,22	262 582,22	
3	Działalność społeczno-kulturalna	21 363,90	11 252,22	– 10 111,68
4	Ekspl. i utrzymanie nieruchomości	21 440 034,56	21 805 854,80	365 820,24
5	Pozostałe przychody	127 896,82	158 761,65	30 864,83
	Razem działalność operacyjna /1-5/	**22 984 708,06**	**23 382 259,60**	**397 551,54**
II	Pozostałe koszty i przych. operacyjne	197 520,46	356 787,87	159 267,41
III	Koszty i przychody finansowe	6 324,95	182 165,66	175 840,71
	Ogółem / I + II + III /	**23 188 553,47**	**23 921 213,13**	**732 659,66**

Działalność na gospodarce zasobami mieszkaniowymi zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych jest zwolniona z opodatkowania. Dochodami z prowadzenia gospodarki zasobami mieszkaniowymi są przychody uzyskane bezpośrednio z tytułu korzystania z zasobów mieszkaniowych, a więc pobierane opłaty na utrzymanie zasobów oraz opłaty na fundusz remontowy, pomniejszone o koszty związane z utrzymaniem tych zasobów. Pozostała działalność spółdzielni **podlega opodatkowaniu**.

Gospodarka zasobami mieszkaniowymi (różnica między osiągniętymi przychodami a poniesionymi kosztami) na dzień 31.12.2018 r. zamknęła się wynikiem **ujemnym** w wysokości **454 007,42 zł**.

Po uwzględnieniu rozliczeń międzyokresowych za 2017 r. **ujemnych** w wysokości **138 696,92 zł** wynik na rozliczeniach międzyokresowych na dzień 31.12.2018 r. wyniósł **592 704,34 zł** (ujemny) kształtował się następująco:
(+) 96 968,07 zł (dodatni) 16 nieruchomości
(-) 689 672,41 zł (ujemny) 37 nieruchomościach.

Gospodarka lokalami użytkowymi własnościowymi na dzień 31.12.2018 r. zamknęła się wynikiem dodatnim w wysokości **30 513,95 zł** po uwzględnieniu rozliczeń międzyokresowych z 2018 r. **(+) 11 837,54 zł** wynik jest dodatni i wynosi **42 351,49 zł**.

Stan rozliczeń międzyokresowych na dzień 31.12.2018 r. jest ujemny i łącznie wynosi:
((-) 592 704,34 zł + 42 351,49 zł = (-) 550 352,85 zł)

Opodatkowana działalność Spółdzielni zamknęła się wynikiem dodatnim w wysokości 913 064,13 zł. Poniższa tabela przedstawia wynik na działalności Spółdzielni na dzień 31.12.2018 r.

Osiągnięty wynik finansowy na działalności gospodarczej pozwoli na pokrycie wyniku ujemnego na gospodarce zasobami mieszkaniowymi.

Koszty i przychody Zakładu Konserwacji Koszty Zakładu Konserwacji w 2018 r. kształtowały się następująco:
Usługi zewnętrzne remontowe 34 105,81 zł.
Usługi remontowe (f. rem., lok. użyt. 899 081,68 zł.
Usługi transportowe 77 054,47 zł.
Koszty odśnieżania i zieleni 262 582,22 zł.
Koszty przeglądów i konserwacji 122 588,30 zł.
Razem 1 395 412,48 zł.

Wynik na działalności Zakładu Konserwacji w porównaniu do 2018 r. **(5 123,92 zł)** wzrósł o 46,67%.

Działalność społeczno-kulturalna

Koszty działalności społeczno-kulturalnej za 2018 r. wynoszą 140 752,41 zł, wykonane zostały w 74,82% planu rocznego.

Koszty w wysokości 119 388,51 zł rozliczono w ciężar kosztów eksploatacji i utrzymania nieruchomości (0,05 zł/m^2 p.u. miesięcznie na lokale zajmowane przez członków Spółdzielni) co stanowi 95,98% kwoty planowanej na 2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Koszty	Przychody	Wynik
1	Mienie i dodatkowe przychody uzyskane z tytułu mienia wspólnego	1 550 153,15	2 339 466,86	789 313,71
2	Usługi remontowe wykonane przez ZK	34 105,81	44 609,51	10 503,70
3	Usługi transportowe	572,75	1 047,20	474,45
4	Ośrodek Susiec	2 544,63	2 943,33	398,70
5	Pozostałe przychody	1 217,27	11 149,09	9 931,82
6	Dział. społeczno kulturalna	21 363,90	11 252,22	-10 111,68
7	Refaktury usług	92 688,40	92 688,40	0,00
8	Sprzedaż materiałów	21 644,84	21 910,24	265,40
9	Zarządzanie Wspólnotami	9 801,68	30 070,59	20 268,91
10	Sprzedaż środka trwałego	2 832,62	7 720,20	4 887,58
11	Pozostałe przychody – operacyjne	194 687,80	349 067,63	154 379,83
12	Przychody finansowe	6 324,95	182 165,66	175 840,71
	Razem 1-12	1 937 937,80	3 094 090,93	1 156 153,13
	podatek dochodowy			243 089,00
	Wynik finansowy netto			**913 064,13**

Przychody zewnętrzne działalności społeczno-kulturalnej za 2018 r. wyniosły 11 252,22 zł.

Na dzień 31.12.2018 r. działalność społeczno-kulturalna zamknęła się wynikiem ujemnym w wysokości 10 111,68 zł co stanowi 23,67% planowanego wyniku.

Koszty i przychody finansowe w latach 2014-2018

Poniższy wykres przedstawia przychody finansowe w latach 2014-2018.

Przychody finansowe za 2018 r. wykonano w 101,20% w stosunku do planu.

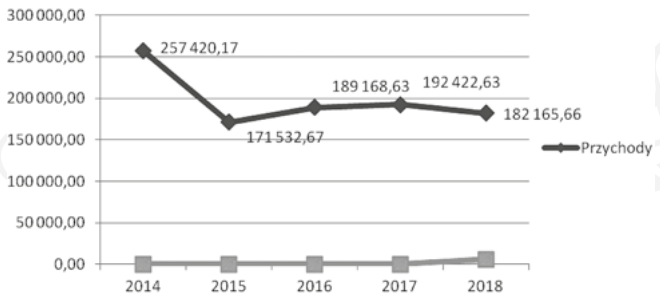

kości 10 065,04 zł oraz wpłata zasądzonych kosztów sądowych w wysokości 43 211,77 zł.

W planach na 2018 r. założono koszty operacyjne w wysokości 15 000,00 zł natomiast wykonano w wysokości 194 687,84 zł. Wyższe wykonanie związane jest z kosztami sprzedaży białych certyfikatów, które wyniosły 61 220,11 zł oraz rozwiązanie rezerwy z poprzedniego roku na kwot 70 826,58 zł. Pozostałe przychody operacyjne wykonano w 793,34%. Ogólnie pozostała działalność operacyjna zamknęła się wynikiem dodatnim w wysokości 154 379,83 zł natomiast w planach zakładano wynik dodatni w wysokości 29 000,00 zł wzrost o 125 379,83 zł.

Koszty obsługi zasobów

Na 2018 r. planowano koszty obsługi zasobów (administracji osiedlowych) w wysokości 619 191,62 zł – koszty poniesione w 2018 r. wynoszą 543 006,15 zł (wykonane zostały w 87,70% planu rocznego.

Fundusz remontowy

Przychody funduszu remontowego zostały wykonane w 98,90% planu rocznego – 4 419 330,57 zł. Przychody z tytułu odpisu podstawowego od lokali mieszkalnych zostały wykonane w 99,98% planowanych na 2018 r.

Planowanych remontów wykonano na kwotę 2 190 288,71 zł. Na dzień 31.12.2018 r. fundusz remontowy wykazuje saldo ujemne – 2 152 084,99 zł. Po uwzględnieniu kredytu w wysokości 4 581 153,42 zł saldo funduszu remontowego zamyka się kwota 2 429 068,43 zł.

Eksploatacja i utrzymanie nieruchomości Koszty

Wyszczególnienie	Wykonanie	% wykonania planu
Koszty eksploatacji i utrzymania nieruchomości	21 588 923,34 zł	98,36%
K-ty sprzedaży zewnętrznej	21 440 034,56 zł	98,27%
K-ty utrzymania lokali na potrzeby własne SM	148 888,78 zł	113,38%

Eksploatacja i utrzymanie nieruchomości Przychody

Wyszczególnienie	Wykonanie	% wykonania planu
Przychody z eksploatacji nieruchomości	21 805 854,80 zł	99,51%
Przychody zewnętrznej	21 656 966,02 zł	99,43%
Przychody od lokali własnych	148 888,78 zł	113,38%

Pozostałe koszty i przychody operacyjne

OPERACYJNE

KOSZTY **194 687,84 zł**

PRZYCHODY **349 067,67 zł**

W planie założono pozostałe przychody w wysokości 44 000,00 zł a wykonano w 349 067,67 zł. Wyższe wykonanie to efekt sprzedaży białych certyfikatów w wysokości 252 240,44 zł, darowizn na jubileusz Spółdzielni w wyso-

Stanisława Dziaduszek

Ekonomiczny aspekt dbałości o „naszą nieruchomość"

Zdecydowana większość z nas chciałaby mieszkać komfortowo i wygodnie w pięknym oraz czystym otoczeniu. Nasze wymagania w tym zakresie rosną wprost proporcjonalnie do polepszającego się z każdym rokiem ogólnego standardu naszego życia. Używamy coraz bardziej rozwiniętych technologicznie sprzętów oraz urządzeń, poruszając się nowoczesnymi samochodami. Remontując nasze mieszkania również ulegamy aktualnym modom oraz trendom, stosując innowacyjne technologie i materiały wykończeniowe. Staramy się, aby nasze życie było lepsze, przyjemniejsze i łatwiejsze, wydając na zaspokajanie tych potrzeb nieograniczone środki finansowe. Często nie zdajemy sobie nawet sprawy z tego jak dużo wydajemy na ten cel, ponieważ robimy to dla siebie i zaspokojenia własnych potrzeb. Mówiąc najogólniej inwestujemy w siebie oraz swoją indywidualną własność.

Warto być jednak świadomym, że kupując mieszkanie w budynku wielorodzinnym nabywamy udział w nieruchomości budynkowej oraz działce gruntu na której nasz budynek został posadowiony. Powyższe oznacza, że z chwilą nabycia mieszkania stajemy się współwłaścicielem murów, dachu i części wspólnych takich jak klatki schodowe i korytarze piwniczne. Naszą współwłasnością staje się również wszystko to, co zostało usytuowane na otaczającym nasz budynek gruncie. Jesteśmy współwłaścicielami terenów zielonych oraz rosnących na nich drzew i krzewów, wewnętrznych dróg, parkingów oraz chodników, a także placów zabaw, ławek, a nawet śmietniczek osiedlowych. Wszystko to jest nasze, dlatego obowiązek utrzymania tej całej substancji we właściwym stanie technicznym i estetycznym spoczywa wyłącznie na nas i nikt nie może nas z tego obowiązku zwolnić. Wynika to wprost z przepisów prawa, które stanowią, że za stan nieruchomości odpowiada jej właściciel lub właściciele. Odpowiedzialność taka dotyczy również, a może przede wszystkim skutków zdarzeń będących wynikiem zaniedbań w wypełnianiu tego obowiązku.

Ponieważ nie jesteśmy w stanie dbać o cały budynek i otoczenie samodzielnie obowiązek taki powierzamy zarządcy nieruchomości, w naszym przypadku Spółdzielni Mieszkaniowej. Przekazujemy naszą własność w ręce osób, które zawodowo zajmują się zarządzaniem nieruchomościami. Obowiązki wynikające z faktu posiadania własności przekazujemy osobom mającym w tym zakresie odpowiednio wysokie kwalifikacje oraz wieloletnie doświadczenie.

Zadaniem Spółdzielni Mieszkaniowej jest przede wszystkim utrzymywanie naszej nieruchomości w stanie nie pogorszonym. Oznacza to konieczność ponoszenia bieżących nakładów na konserwację oraz przeprowadzane okresowo remonty. Ponieważ większość nieruchomości wchodzących w skład zasobów naszej Spółdzielni została wybudowana wiele lat temu z zastosowaniem przestarzałych technologii budynki oraz ich otoczenie muszą być poddawane działaniom modernizacyjnym. Podejmowane w tym zakresie czynności poprawiają poziom naszego bezpieczeństwa oraz komfort i estetykę zamieszkiwania. Są inwestycją na przyszłość, ponieważ zastosowanie nowoczesnych rozwiązań i technologii podczas prac remontowo-modernizacyjnych daje w dłuższym okresie czasu wymierne korzyści finansowe.

Mówiąc najogólniej Spółdzielnia Mieszkaniowa zobowiązana jest do dbałości o naszą nieruchomość dokładnie w taki sam sposób, w jaki my dbamy o nasz indywidualny majątek. Mając to na uwadze obowiązkiem Spółdzielni Mieszkaniowej jest dostosowywanie stanu, jakości i funkcjonalności części wspólnych nieruchomości do naszych coraz większych oczekiwań. Oczywiście nie każdy mieszkaniec zgadza się z takim kierunkiem, jednak zdecydowana większość osób zamieszkałych w zasobach Spółdzielni popiera działania inwestycyjno-modernizacyjne. Przykładem może służyć montaż daszków nad balkonami ostatnich kondygnacji. Działania takie poza walorami użytkowymi chronią płyty balkonów przed szkodliwą ingerencją wód opadowych, przedłużając ich żywotność. Kolejnym, bardzo dobrym przykładem działań modernizacyjnych jest wymiana na klatkach schodowych tradycyjnych opraw oświetleniowych na lampy wyposażone w czujniki ruchu. Mieszkańcy prawie jednomyślnie popierają potrzebę demontażu obecnych opraw i zastąpienia ich bardziej rozwiniętymi technologicznie lampami ledowymi. Świadomie decydują się na jednorazowy wydatek mając na uwadze korzyści finansowe wynikające z oszczędności w zużyciu energii elektrycznej, a przede wszystkim własną wygodę oraz bezpieczeństwo.

Największym działaniem inwestycyjnym jest bez wątpienia kompleksowa termomodernizacja nieruchomości. Ze względu na bardzo duży i skomplikowany zakres robót tego typu prace wymagają wnikliwego nadzoru oraz udziału ogromnych środków finansowych. Nie znam przypadku, aby już po wykonaniu tego typu prac jakikolwiek mieszkaniec podważał zasadność ocieplenia budynku. Nawet najbardziej zagorzali przeciwnicy inwestowania w termomodernizację zmieniają swoje zdanie z chwilą otrzymania pierwszego, zdecydowanie bardziej korzystnego finansowo rozliczenia opłat za centralne ogrzewanie. Większość z takich osób właśnie wtedy dostrzega pozostałe korzyści wynikające z kompleksowej termomodernizacji nieruchomości, która w oczywisty sposób poprawia komfort i estetykę zamieszkiwania. Pamiętam czasy, gdy jedynym argumentem przemawiającym za ociepleniem ścian budynku były przypadki niedogrzewania mieszkań. Dzisiejszym celem termomodernizacji nieruchomości jest uzyskanie konkretnych oszczędności finansowych wynikających ze zmniejszenia zużycia ciepła. Jeżeli przy okazji otrzymujemy nową, kolorową elewację, trudno podważać zasadność wykonywania tego typu robót. Dużo się ostatnio mówi i pi-

sze w mediach o trwałości budynków wykonanych z tzw. wielkiej płyty. Opinie w tej sprawie są różne, jednak co do jednego wszyscy eksperci są zgodni. Ocieplenie ścian styropianem metodą lekko mokrą stanowi dodatkową ochronę naszego budynku. Zabezpiecza przed destrukcją wielkiej płyty będącej głównym elementem konstrukcyjnym budynku w którym zamieszkujemy.

Zjawisko wypierania starych technologii przez nowe najlepiej obrazują wykorzystywane niegdyś oraz stosowane obecnie metody termomodernizacji nieruchomości. Podstawą do formułowania w tym temacie opinii i wniosków jest analiza stopnia izolacyjności termicznej budynków ocieplonych wełną mineralną oraz blachą. Z perspektywy lat technologia taka w ogóle się nie sprawdziła, dlatego zachodzi konieczność usunięcia starego ocieplenia oraz wykonania ponownej termomodernizacji budynku stosowaną obecnie metodą lekką mokrą. Koszt takich prac jest bardzo duży, jednak stan faktyczny oraz perspektywa uzyskanych korzyści nie pozostawiają nam żadnego wyboru. Jeżeli chcemy, aby stan techniczny i estetyczny naszej własności nie ulegał dalszemu pogorszeniu, niezbędne są działania inwestycyjno-modernizacyjne. Nie da się ich

przeprowadzić bez niezbędnych nakładów finansowych pochodzących z wpłat za użytkowanie lokali mieszkalnych. Wszyscy powinniśmy mieć tego świadomość wspierając starania Spółdzielni Mieszkaniowej ukierunkowane na ochronę naszego wspólnego majątku oraz zmierzające do poprawy jakości naszego codziennego życia.

Krzysztof Krzysztoń

Niech chwile świąteczne będą czasem pokoju,
ciepła, zrozumienia, czasem wyciszenia
i zatrzymania się nad tym co najważniejsze.
Serdeczne życzenia świąteczne
wszystkim mieszkańcom
przesyła

Zarząd Osiedla
Orzeszkowej – Reymonta.

„To ten Anioł w bieli świetlistej
żaglem skrzydeł światu zaszumiał.
Nie masz Go tu,
bowiem zmartwychwstał!
Alleluja, alleluja!”

M. J. Kononowicz
„Oratorium Wielkanocne”

Opracowanie i dystrybucja: Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego, ul. Wiejska 17, 22-400 Zamość

Zespół redakcyjny:
Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej
im. Waleriana Łukasińskiego
ul. Wiejska 17, 22-400 Zamość
www.smlukasinski.zamosc.pl

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania

Nakład: 4450 egz.

Skład i druk:
Drukarnia „Attyla”
22-400 Zamość, ul. Partyzantów 61
tel./fax 84 627 19 16, 84 639 12 13
e-mail: drukarnia@attyla.eu, www.attyla.eu

Usługi dodatkowe świadczone na rzecz mieszkańców

Działalność Spółdzielni Mieszkaniowej można zdefiniować jako proces realizacji usług świadczonych na rzecz mieszkańców. Chodzi tutaj o usługi związane bezpośrednio lub pośrednio z zamieszkiwaniem w zasobach budynków wielorodzinnych. Podstawowym celem realizacji tego typu usług jest tworzenie oraz utrzymywanie właściwych, zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa warunków zamieszkiwania.

Świadczone na rzecz mieszkańców usługi możemy podzielić na podstawowe oraz dodatkowe. Podstawowe usługi mają charakter powszechny, ponieważ obejmują wszystkie osoby zamieszkałe w zasobach Spółdzielni. Ważną cechą usług podstawowych jest kompleksowość, ponieważ w katalogu tego typu usług zawierają się wszystkie niezbędne działania zapewniające naszym mieszkańcom komfort i bezpieczeństwo zamieszkiwania.

W ramach usług podstawowych Spółdzielnia Mieszkaniowa prowadzi obsługę administracyjną i księgową. W tym katalogu zawarta jest również obsługa porządkowa oraz techniczno-konserwacyjna. Ponieważ do każdego mieszkania dostarczana jest energia elektryczna, woda, gaz oraz centralne ogrzewanie, pośredniczenie w przesyłaniu do naszych lokali mediów to również usługa podstawowa.

Ważnym elementem działalności Spółdzielni Mieszkaniowej jest dostosowywanie świadczonych na rzecz mieszkańców usług do zmieniających się potrzeb i oczekiwań, a przede wszystkim indywidualnych preferencji. Z tego właśnie powodu niezbędne jest wprowadzanie usług dodatkowych, z których mieszkańcy mogą, lecz nie muszą korzystać.

Usługi dodatkowe można podzielić na jednorazowe oraz świadczone cyklicznie. Usługami jednorazowymi są przede wszystkim **usługi zlecane do Zakładu Konserwacji**. Są to naprawy wewnętrznych instalacji wodno-kanalizacyjnych, elektrycznych oraz gazowych, wymiana urządzeń sanitarnych, udrażnianie wewnętrznych instalacji kanalizacyjnych, naprawa skrzynek zdawczo-odbiorczych i drobne prace wykończeniowe. Od niedawna do Zakładu Konserwacji można zlecić również montaż czujników tlenku węgla. Warunkiem wykonania konkretnej usługi jest zgłoszenie potwierdzone pisemnym wnioskiem zawierającym zobowiązanie do pokrycia jej kosztów. Płatność dokonywana jest na konto Spółdzielni po otrzymaniu indywidualnej faktury. W 2018 roku Zakład Konserwacji wykonał ponad 500 tego typu usług na łączną kwotę 44 609,51 zł.

Do usług jednorazowych możemy zaliczyć również **pośredniczenie w montażu cyfrowej instalacji domofonowej**. W odpowiedzi na pisemny wniosek zainteresowanych mieszkańców Dział Nadzoru i Eksploatacji przesyła do wszystkich lokali mieszkalnych w danej klatce schodowej pismo zawierające zasady i koszt wykonania usługi oraz druk oświadczenia. Warunkiem montażu domofonu jest zwrot do siedziby Spółdzielni 100% oświadczeń zawierających zgodę na wykonanie oraz pokrycie kosztów usługi. Montaż cyfrowej instalacji domofonowej zlecany jest do wyłonionej w drodze przetargu firmy „ROAL" Usługi Elektrotechniczne. Kosztami usługi po jej wykonaniu obciążani są poszczególni właściciele lub użytkownicy lokali, na podstawie indywidualnie wystawianych faktur.

Kolejną grupą usług dodatkowych są usługi świadczone cyklicznie. Wnoszona w okresach miesięcznych płatność za wykonywanie usług cyklicznych włączona została do naliczeń za używanie lokalu mieszkalnego.

Najbardziej popularną wśród mieszkańców naszej Spółdzielni usługą wprowadzoną od 01.01.2016 roku jest **pośredniczenie w zleceniu sprzątania klatek schodowych**. Obecnie usługa taka obejmuje 3243 lokale mieszkalne, co stanowi 74,7% całych zasobów Spółdzielni. Usługa realizowana jest przez PHU A&M Arkadiusz Misiura. Miesięczny koszt wykonania raz w tygodniu prac porządkowych na klatce schodowej przypadający na jeden lokal mieszkalny wynosi 10 zł. Mieszkańcy zainteresowani taką usługą mogą złożyć do Spółdzielni pisemny wniosek. W odpowiedzi Dział Gospodarki Mieszkaniowej przesyła do wszystkich lokali mieszkalnych zlokalizowanych w danej klatce schodowej pismo zawierające zasady i koszt wprowadzenia usługi oraz druk oświadczenia. Warunkiem objęcia klatki schodowej usługą utrzymania czystości jest dostarczenie do siedziby Spółdzielni pisemnych oświadczeń zawierających zgodę co najmniej 75% lokali.

Drugą pod względem popularności usługą świadczoną cyklicznie jest wprowadzone od 28.07.2010 roku **pośredniczenie w zleceniu obsługi i konserwacji cyfrowej instalacji domofonowej**. Aktualnie usługa taka obejmuje 2006 lokali mieszkalnych, co stanowi 46,2% całych zasobów Spółdzielni. Usługa realizowana jest przez „ROAL" Usługi Elektrotechniczne. Miesięczny koszt obsługi i konserwacji domofonu przypadający na jeden lokal mieszkalny wynosi 2 zł. Usługa wprowadzana jest z chwilą montażu oraz oddania do eksploatacji nowego domofonu.

Odnotowującą w ostatnim okresie najszybszy wzrost popularności usługą jest **pośredniczenie w pobieraniu opłaty za dobrowolne ubezpieczenie mieszkania tzw. „przy czynszu"**. Możliwość zawarcia takiej polisy została wprowadzona w 1998 roku, jednak dopiero od 01.01.2017 r. opłata za dobrowolne ubezpieczenie mieszkania została włączona do naliczeń za używanie lokalu mieszkalnego. Obecnie takim ubezpieczeniem objętych jest 1578 lokali mieszkalnych, co stanowi 36,3% całych zasobów Spółdzielni. Ubezpieczenie zawierane jest z UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna. Miesięczny koszt ubezpieczenia (dotyczy nowych polis w wariancie bezpiecznym) wynosi od 10 zł do 45 zł. Wnioski umożliwiające zawarcie ubezpieczenia dostępne są w placówkach i na stronie

internetowej UNIQA TU SA, oraz w siedzibie Spółdzielni Mieszkaniowej i administracjach osiedlowych.

Kolejną świadczoną na rzecz mieszkańców usługą jest wprowadzone od 04.04.2003 r. pośredniczenie w pobieraniu opłaty za pakiet podstawowy telewizji kablowej. Aktualnie sygnał pakietu podstawowego telewizji kablowej dostarczany jest do 1140 lokali mieszkalnych, co stanowi 26,3% całych zasobów Spółdzielni. Sygnał telewizyjny przekazywany jest przez Multimedia Polska Spółka Akcyjna. Miesięczny koszt pakietu wynosi 5,40 zł. Umowy na pakiet podstawowy telewizji kablowej zawierane są w zamojskim oddziale Operatora mającym swoją siedzibę przy ulicy Stefana Okrzei 2.

Warto pokreślić, że wszystkie świadczone cyklicznie usługi dodatkowe realizowane są na wniosek oraz za zgodą zainteresowanych osób. Wprowadzenie każdej z oferowanych usług poprzedziły wnikliwe analizy uwzględniające potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Zauważalny w ostatnim okresie wzrost popularności poszczególnych rodzajów usług dowodzi słuszności podejmowanych w tym zakresie decyzji.

Należy mieć świadomość, że wprowadzenie do naszych naliczeń dodatkowych usług zwiększa wysokość opłat wnoszonych za użytkowanie lokali. Przedstawione liczby oraz kwoty dowodzą, że realizacja usług dodatkowych jest ważnym elementem działalności Spółdzielni Mieszkaniowej. Trudno byłoby zaprzeczyć, że rozwijanie tego typu świadczonych na rzecz mieszkańców usług jest niezbędne i w pełni uzasadnione.

Krzysztof Krzysztoń

Nowa usługa – montaż czujnika tlenku węgla

Bezpieczeństwo jest wartością bezcenną, a konieczność ochrony naszego życia i zdrowia nie podlega żadnej dyskusji. Taka świadomość kierowała Zarządem Spółdzielni Mieszkaniowej podejmującym szereg decyzji ukierunkowanych na zapewnienie swoim mieszkańcom bezpiecznych warunków zamieszkiwania. Jednym z elementów takich działań była decyzja o wprowadzeniu nowej usługi dla mieszkańców polegającej na możliwości zlecenia Spółdzielni montażu czujnika tlenku węgla. Montaż taki jest całkowicie dobrowolny. Osoby zainteresowane czujnikiem mogą skorzystać z oferty Spółdzielni lub dokonać samodzielnie zakupu i montażu dowolnego urządzenia dostępnego na rynku. Wybór w tym przypadku nie jest jednak prosty, dlatego warto podejmując taką decyzję skorzystać ze sprawdzonej i pewnej oferty.

Opisywany czujnik służy do ciągłego monitorowania powietrza pod kątem obecności tlenku węgla nazywanego potocznie czadem. W momencie wykrycia podwyższonej ilości szkodliwej substancji urządzenie ostrzega o niebezpieczeństwie za pomocą głośnego alarmu dźwiękowego oraz mrugającej diody.

Oferowany przez Spółdzielnię certyfikowany czujnik to urządzenie angielskiej marki FireAngel. Model CO-9X10 to detektor wyposażony w zaawansowany sensor elektrochemiczny, który pozwala na dokładny pomiar nawet bardzo niskiego stężenia tlenku węgla. Taki parametr pozwala wykryć niebezpieczeństwo na bardzo wczesnym etapie. Dzięki zintegrowanej baterii litowej czujnik zapewnia bezobsługową pracę przez okres 10 lat. Na taki okres udzielana jest gwarancja producenta. Niewielkich rozmiarów czujnik posiada funkcję testowania/resetowania oraz automatyczną funkcję sprawdzania czujnika i baterii. W przypadku wykrycia zagrożenia emituje sygnał optyczny, a przede wszystkim dźwiękowy o natężeniu 85 dB. Mieszkańcy zainteresowani montażem czujnika mogą zlecić taką usługę do Zakładu Konserwacji bezpośrednio lub za pośrednictwem administracji osiedlowej. Koszt detektora łącznie z jego montażem wynosi 130 zł (brutto). Zalecane miejsce montażu, to pomieszczenie w którym znajduje się potencjalne źródło tlenku węgla (piecyk lub kuchenka gazowa) w odległości 1-3 metrów od urządzenia, na wysokości około 1,5-1,7 metra od poziomu podłogi. czujnik jest lekki i z łatwością można go zamontować np. do glazury przy pomocy taśmy dwustronnej.

Regularne testowanie czujnika jest niezmiernie ważne, a jednocześnie bardzo proste. Producent zaleca, by co najmniej raz w miesiącu przetestować czujnik, naciskając przycisk „Test". Detektor działający prawidłowo wyda charakterystyczny dźwięk. Jeżeli czujnik nie wyda dźwięku należy skontaktować się z Zakładem Konserwacji lub administracją osiedla.

Pamiętajmy, że tlenek węgla jest efektem ubocznym spalania gazu przy zbyt małej ilości tlenu. Tlenek węgla jest bezwonnym, bezbarwnym, pozbawionym smaku, a przede wszystkim silnie trującym gazem. Nazywany jest cichym zabójcą, ponieważ człowiek nie jest w stanie wykryć go za pomocą zmysłów. Czad bardzo łatwo miesza się z powietrzem, dlatego swobodnie przedostaje się do naszych dróg oddechowych, a w konsekwencji wypełnia nasze płuca. W takim przypadku powoduje niedotlenienie tkanek wywołując silne zatrucie, a nawet śmierć. Gazowe ogrzewacze wody potrzebują do prawidłowego spalenia gazu dużą ilość powietrza. Jego dopływ w zazwyczaj małej łazience jest utrudniony, dlatego właśnie w tych pomieszczeniach najczęściej dochodzi do zatruć. W Polsce z powodu zatrucia tlenkiem węgla umiera każdego roku kilkadziesiąt osób.

Aby zapobiec potencjalnemu zagrożeniu przy korzystaniu z urządzeń gazowych należy zapewnić ciągły dopływ odpowiedniej ilości świeżego powietrza oraz swobodny odpływ spalin. Dodatkowym zabezpieczeniem mogącym uchronić nasze zdrowie i życie jest czujnik tlenku węgla, w który moim zdaniem powinno być wyposażone każde mieszkanie.

Krzysztof Krzysztoń

Remonty do wykonania w 2019 r.

Plan remontów na 2019 r. powstał w oparciu o wnioski wynikające z przeprowadzonych jesiennych przeglądów zasobów mieszkaniowych, a także z uwag i sugestii zgłoszonych przez mieszkańców. Jest kompromisem potrzeb i możliwości finansowych funduszu remontowego poszczególnych nieruchomości.

Głównym zadaniem w planie jest:

- termomodernizacja 5 z 17 budynków mieszkalnych na które Spółdzielnia otrzymała dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego tj. budynki ul. J. Piłsudskiego 19, Ciepła 4, Orzeszkowej 3, Oboźna 21, 31. Na prace te dofinansowanie do kosztów kwalifikowanych wynosi przeciętnie 52%. Realizacja prac uwarunkowana jest pozyskaniem kredytu komercyjnego na sfinansowanie wkładu własnego tj. ok. 48% kosztów kwalifikowanych, jak też na dodatkowy zakres prac, który należy wykonać w ramach kompleksowego remontu np. remonty balkonów, montaż zadaszeń nad balkonami ostatnich kondygnacji. Ten dodatkowy zakres zgodnie z obowiązującym regulaminem RPO nie podlega dofinansowaniu i winien być sfinansowany środkami własnymi lub kredytem komercyjnym.

W ostatnich miesiącach 2018 roku oraz styczniu 2019 odbyły się zebrania informacyjne z mieszkańcami planowanych do termomodernizacji budynków. Na zebraniach tych zostały przedstawione informacje dot. zakresu rzeczowego i niezbędne warunki realizacji planowanych zadań.

Zakres prac remontowych w 2019 r. w nieruchomościach w których budynki planowane są do przeprowadzenia termomodernizacji w latach 2019-2021 z dofinansowaniem ze środków RPO WL został ograniczony do niezbędnego minimum ze względu na potrzebę kumulacji środków finansowych na wkład własny wymagany przy zadaniach z udziałem dotacji zewnętrznych.

W miesiącu lutym 2019 r. Spółdzielnia złożyła wniosek aplikacyjny na pozyskanie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na przeprowadzenie termomodernizacji budynków mieszkalnych na osiedlu Szwedzka – budynki ul. Szwedzka 21, 31, 33; ul. Brzozowa 20, 26.

Wartość robót 5 681 858,97 zł. Wysokość dofinansowania 2 733153,44 zł. Termin rozstrzygnięcia konkursu – marzec 2020 r. Harmonogram realizacji prac lata 2020-2023. Zakres tych prac może być realizowany dopiero po podpisaniu umowy o dofinansowanie. Rozpoczęcie prac uwarunkowane jest zabezpieczeniem wkładu własnego lub pozyskaniem kredytu komercyjnego na sfinansowanie wkładu własnego, jak też zabezpieczenie środków na prace, które należy w ramach kompleksowego remontu wykonać np. remonty balkonów, montaż zadaszeń nad balkonami ostatnich kondygnacji. Prace te zgodnie z obowiązującym regulaminem RPO nie podlegają dofinansowaniu i winny być sfinansowane środkami własnymi lub kredytem komercyjnym.

Oprócz głównego zadania jakim jest termomodernizacja zasobów mieszkaniowych z udziałem środków zewnętrznych, wykonane będą na poszczególnych nieruchomościach prace remontowe określone w planie takie jak:

- malowanie klatek schodowych,
- remonty balkonów,
- montaż nawiewników okiennych,
- wymiana opraw oświetlenia klatek schodowych na oprawy z czujką ruchu,
- montaż daszków nad balkonami ostatniej kondygnacji,
- wymiana stolarki okiennej w mieszkaniach,
- Wydatki funduszu remontowego uwzględniają również:
- spłatę kredytów termomodernizacyjnych i odsetek,
- koszty działalności Zakładu Konserwacji związane z bieżącą konserwacją zasobów,

Na poszczególnych osiedlach planujemy w 2019 r. wykonać n/w prace:

OSIEDLE PEOWIAKÓW

- Montaż zadaszeń nad balkonami ostatniej kondygnacji budynki ul. Peowiaków 76, 78, 80.
- Wymiana poziomu wodnego budynek ul. Peowiaków 58.
- Remont spodów płyt balkonowych budynek ul. Peowiaków 80 kl. I, II.
- Inwentaryzacja przewodów kominowych wraz z usuwaniem usterek i nieprawidłowości podłączeń urządzeń ul. Peowiaków 76, 78, 80.
- Montaż na klatce schodowej i przed wejściem opraw z czujnikami ruchu budynek ul. Peowiaków 80A.
- Montaż orynnowania daszków nad wejściami do budynków ul. Peowiaków 76, 78.
- Remont chodnika między budynkami ul. Peowiaków 80A i Peowiaków 80B.
- Miejscowe remonty chodników na osiedlu.
- Utwardzenie miejsca pod stojak rowerowy budynek ul. Peowiaków 80A.
- Remont schodów zewnętrznych do piwnicy budynek ul. Peowiaków 60.
- Wymiana stolarki okiennej w budynkach mieszkalnych na osiedlu – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

OSIEDLE KILIŃSKIEGO

- Montaż zadaszeń nad balkonami ostatniej kondygnacji budynki ul. Kilińskiego 31, J. Piłsudskiego 14.
- Montaż nawiewników okiennych w mieszkaniach budynki ul. Kamienna 1, 3, 7, J. Piłsudskiego 14.

- Montaż na klatkach schodowych i przed wejściami opraw z czujnikami ruchu budynki ul. Kamienna 1, 3, 7, J. Piłsudskiego 10D.
- Utwardzenie miejsca pod stojaki rowerowe budynek ul. Kilińskiego 42.
- Miejscowe remonty chodników na osiedlu.
- Wymiana stolarki okiennej w budynkach mieszkalnych na osiedlu – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

OSIEDLA: ORZESZKOWEJ, OBOŹNA, LUBELSKIE PRZEDMIEŚCIE

- Termomodernizacja budynków ul. J. Piłsudskiego 19, Ciepła 4, Oboźna 21, 31, E. Orzeszkowej 3 dofinansowana z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w zakresie:
  - demontaż istniejącego docieplenia
  - wzmocnienie ścian kotwami stalowymi,
  - docieplenie ścian styropianem wraz z wykonaniem tynku cienkowarstwowego i malowaniem,
  - docieplenie stropodachu (strop nad ostatnią kondygnacją),
  - modernizacja centralnego ogrzewania w zakresie:
    - montaż podzielników kosztów,
    - wymiana w piwnicach zaworów podpionowych na regulatory przepływu i różnicy ciśnienia,
    - wymiana zaworów przygrzejnikowych,
  - wymiana wyłazu dachowego,
  - montaż zadaszeń nad balkonami ostatniej kondygnacji
  - miejscowe remonty balkonów – bud. ul. J. Piłsudskiego 19, Ciepła 4, Orzeszkowej 3,
  - kapitalny remont balkonów – bud. ul. Oboźna 21, 31
- Montaż zadaszeń nad balkonami ostatniej kondygnacji budynki ul. J. Piłsudskiego 15A, Orzeszkowej 23, 30, 32, 36, Oboźna 29.
- Malowanie klatek schodowych w budynku ul. J Piłsudskiego 31.
- Montaż na klatkach schodowych i przed wejściami opraw z czujnikami ruchu ul. budynki J. Piłsudskiego 31, Orzeszkowej 19, 34, 36, 38.
- Inwentaryzacja przewodów kominowych wraz z usuwaniem usterek i nieprawidłowości podłączeń urządzeń budynki ul. Orzeszkowej 36, 38.
- Remont balkonów budynek ul. Orzeszkowej 11 kl. VI, V.
- Miejscowe remonty chodników i parkingów na osiedlu.
- Wymiana stolarki okiennej w budynkach mieszkalnych na osiedlu – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

BUDYNEK w RADECZNICY – ul. Parkowa 2

- Remont spodu płyty balkonowej mieszkania 21/24.
- Wymiana stolarki okiennej w budynku mieszkalnym – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

OSIEDLE WIEJSKA

- Wymiana poziomu wodnego zimnej wody I węzeł budynku ul. J. Piłsudskiego 67.
- Montaż na klatkach schodowych i przed wejściami opraw z czujnikami ruchu budynki ul. Wąska 16, Wspólna 18, Wiejska 7.
- Utwardzenie miejsca pod stojak rowerowy budynek ul. Wąska 18.
- Remont cokołu budynek ul. Wąska 16 kl. I str. zachodnia.
- Malowanie klatek schodowych w budynku ul. Wąska 16.
- Wymiana wykładziny – korytarz III piętro budynek ul. Wspólna 18
- Miejscowe remonty chodników na osiedlu.
- Wymiana stolarki okiennej w budynkach mieszkalnych na osiedlu – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

OSIEDLE SZWEDZKA – BRZOZOWA

- Aktualizacja dokumentacji dla potrzeb konkursu na pozyskanie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.
- Częściowy remont nawierzchni drogi osiedlowej w rejonie budynku ul. Brzozowa 26.
- Wymiana stolarki okiennej w budynkach mieszkalnych na osiedlu – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

OSIEDLE LUBELSKA

- Miejscowe remonty chodników i parkingów na osiedlu.
- Wymiana stolarki okiennej w budynkach mieszkalnych na osiedlu – pojedyncze okna zgłaszane przez właścicieli mieszkań.

Zarząd Spółdzielni

Odsetkowe obowiązki

Statut Spółdzielni Mieszkaniowej im. W. Łukasińskiego jest aktem prawnym regulującym zadania, strukturę organizacyjną i sposób jej działania. Ostatnie zmiany w statucie Spółdzielni zostały zarejestrowane na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku VI Wydziału Krajowego Rejestru Sądowego syg. akt. LU VI NS Rej-KRS/010612/18/761 wpisu dokonano w dniu 22.08.2018 r.

Statut w § 184 ust 1 stanowi Opłaty, o których mowa w § 176 ust. 1-4 i § 178 wnosi się co miesiąc **do ostatniego dnia każdego miesiąca**. Za datę dokonania wpłaty uważa się datę wpływu opłaty wniesionej przez użytkownika na rachunek bankowy Spółdzielni. W ustępie 6 ww. paragrafu określono, że od niewpłaconych w terminie należności Spółdzielnia może pobierać odsetki za opóźnienie – zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami.

W świetle art. 451 § 1-3 KC, oświadczenie dłużnika co do zarachowania wiąże wierzyciela. Uprawnienie to **nie dotyczy** jednak należności ubocznych (np. zaległych odsetek). W konsekwencji uprawnienie dłużnika obejmujące wskazanie konkretnego długu, natomiast jeśli w jego skład wchodzą należności uboczne, takie jak zaległe odsetki oraz zaległe świadczenie główne, to wierzyciel (w tym przypadku Spółdzielnia) nie jest związany dyspozycją dłużnika. Nawet gdyby dłużnik wskazał wyraźnie należność główną, na poczet której świadczy, wierzyciel może zaliczyć ją w pierwszej kolejności na zaległe odsetki od należności głównej, a pozostałą część na należność główną. **Wierzyciel nie ma obowiązku zawiadamiania dłużnika o zaliczeniu dokonanej przez niego wpłaty w pierwszej kolejności na poczet zaległych odsetek**. W związku z powyższym Spółdzielnia w przypadku dokonania wpłaty **przez dłużnika** w pierwszej kolejności zaliczy wpłatę na poczet **o d s e t e k** od nieterminowej płatności.

Wymieniona informacja dotyczy tylko tych użytkowników lokali, którzy wnoszą wpłaty na utrzymanie mieszkania po wyznaczonym terminie. Wnoszone odsetki od nieterminowych należności stanowią przychody finansowe dla członków Spółdzielni w konsekwencji tworzą nadwyżkę bilansową, która podlega podziałowi przez Walne Zgromadzenie.

Użytkownikom lokali wpłacającym terminowo opłaty bardzo DZIĘKUJEMY. Mamy nadzieję, że do tego grona dołączą następni co uchroni ich od dodatkowych wydatków związanych z odsetkami za opóźnienie w płatnościach.

Stanisława Dziaduszek

Wszyscy ponosimy koszty dokarmiania gołębi

Bezmyślność ludzka nie zna granic. Tym bardzo mocnym stwierdzeniem można krótko i dobitnie scharakteryzować wieloletnią walkę z osobami dokarmiającymi dziko żyjące gołębie. Tak ostre słowa pozwoliłem sobie użyć celowo, ponieważ nie istnieje żaden argument mogący uzasadnić zachowanie przynoszące wyłącznie szkodę. Osoby nazywane „dokarmiaczami gołębi" swoim postępowaniem czynią ptakom wielką krzywdę, narażając przy tym zdrowie własne oraz najbliższych osób. Co gorsze obecność gołębi miejskich niesie realne zagrożenie nam wszystkim. Dodatkowo ten szkodliwy proceder odbywa się pośrednio na nasz wspólny koszt. Ponieważ społeczna obojętność oraz akceptacja takich zachowań musi się w którymś momencie skończyć, warto przypomnieć podstawowe argumenty przemawiające za koniecznością wprowadzenia powszechnego zakazu dokarmiania gołębi. Władze niektórych polskich miast, odpowiedzialne przede wszystkim za los swoich mieszkańców wprowadzają takie zakazy. Ich odważne i dojrzałe decyzje są następstwem świadomości zagrożeń, będących konsekwencją nieodpowiedzialnego zachowania.

DOKARMIAJĄC GOŁĘBIE WYRZĄDZAMY IM WIELKĄ KRZYWDĘ. W opinii wszystkich towarzystw ornitologicznych takim postępowaniem zabijamy w dzikich ptakach ich prawdziwą naturę przejawiającą się przede wszystkim zdolnością do zdobywania pokarmu i wody bez udziału człowieka. Ptaki pozbawione takiej zdolności są słabe i podatne na zagrożenia. Wyjątek stanowi okres ekstremalnych warunków pogodowych np. silnych mrozów podczas których można dokarmiać ptaki, lecz wyłącznie w miejscach oddalonych od zabudowań. Podobna sytuacja dotyczy bardzo wysokich temperatur. W takich warunkach pogodowych dostarczanie ptakom wody jest zasadne, ale tylko

jeżeli w odległości około dwóch kilometrów nie ma żadnego akwenu wodnego.

DOKARMIAJĄC GOŁĘBIE NARAŻAMY SIEBIE I BLISKICH NA BARDZO GROŹNE CHOROBY. Gołębie miejskie przenoszą zarazki powodujące poważne choroby żołądka i jelit. W odchodach gołębi znajduje się ogromna ilość larw, pcheł, molików i innych robaków. Zarazki te mogą powodować między innymi zapalenie opon mózgowych, choroby układu oddechowego oraz toksoplazmozę. Wdychając powietrze zakażone gołębimi odchodami można zachorować na kryptokokozę zwaną drożdżycą europejską. Roznoszona przez gołębie bakteria Chlamydia psittaci wywołuje ptasią chorobę. Niektórzy uważają, że jest ona groźniejsza od Salmonelli. Najczęstsze objawy to bardzo wysoka gorączka, dreszcze i bóle mięśni, a w niektórych przypadkach nawet poważne zapalenie płuc. Gołębie są również roznosicielami groźnych roztoczy, tzw. obrzeżek. Pasożyty te wyglądem przypominają kleszcze, a ich ukąszenia mogą powodować liczne i silne reakcje alergiczne.

DOKARMIAJĄC GOŁĘBIE PRZYCZYNIAMY SIĘ DO DEWASTACJI NASZEGO MIENIA. Mam tutaj na myśli zarówno mienie wspólne, jak również prywatne. Gołębie odchody niszczą elewacje budynków, dachy, parapety, okna, a nawet ławki osiedlowe. Ptasie odchody uszkadzają karoserie naszych samochodów, tworząc na lakierze trwałe wżery.

DOKARMIAJĄC GOŁĘBIE WABIMY SZCZURY I BEZPAŃSKIE PSY. Część osób dokarmiających gołębie wyrzuca ptakom pozostałości pokarmu z gospodarstw domowych. Resztki jedzenia przyciągają szczury i bezpańskie psy, szukające na naszych osiedlach łatwego pożywienia. Ich obecność stwarza kolejne zagrożenie, ponieważ zwierzęta i gryzonie bardzo szybko przyzwyczajają się do miejsc w których regularnie otrzymują pokarm.

DOKARMIAJĄC GOŁĘBIE PRZYCZYNIAMY SIĘ DO ZANIECZYSZCZENIA NASZEGO OTOCZENIA. Usuwanie ptasich odchodów z dachów, parapetów, elewacji oraz opasek budynków mieszkalnych jest bardzo uciążliwe i pracochłonne. Gołębie odchody zanieczyszczają również place zabaw, ławki osiedlowe, skwery i ciągi komunikacyjne. Uprzątanie tych zanieczyszczeń jest obowiązkiem pracowników Spółdzielni odpowiedzialnych za utrzymanie ładu i porządku na osiedlach.

Przedstawiając te oczywiste prawdy dotyczące dokarmiania gołębi oraz ich negatywnych skutków dochodzimy do wniosku zawartego w tytule niniejszego artykułu. Koszt dokarmiania gołębi, to nie tylko pokarm, ale przede wszystkim ogromne nakłady ponoszone na uprzątanie powstałych zanieczyszczeń. To również działania profilaktyczno-zabezpieczające. Na wniosek mieszkańców Spółdzielnia montuje na krawędziach gzymsów budynków mieszkalnych kolce odstraszające gołębie. Umieszczane w trudno dostępnych miejscach zabezpieczenia są bardzo kosztowne. Kompleksowe wyklejenie kolcami krawędzi całego dachu tylko jednego budynku mieszkalnego to koszt kilku tysięcy złotych. Niestety kolce nie są trwałe, dlatego wymagają bieżących uzupełnień generujących dodatkowe wydatki.

Warto mieć świadomość, że wszystkie tego typu prace wykonywane są na nasz wspólny koszt. Płacimy za to wszyscy tylko dlatego, że odrzucające przedstawione argumenty osoby mają potrzebę dokarmiania gołębi. Robią tak mimo wielokrotnych upomnień ze strony administracji osiedla. Uporczywym działaniem lekceważą podstawową zasadę społeczną w myśl której swoim zachowaniem nie powinniśmy szkodzić innym. Można z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że osoby dostarczające gołębiom pokarm pomimo próśb o zaprzestanie takich zachowań okazują brak szacunku nam wszystkim.

Najwyższy czas, abyśmy wspólnie i coraz dobitniej zaczęli piętnować takie zachowania, które są społecznie szkodliwe oraz narażają nas na niczym nie uzasadnione dodatkowe koszty. Tym bardziej, że czyjeś dokarmianie gołębi szkodzi naszemu zdrowiu, które jak wszyscy wiemy jest wartością bezcenną.

Krzysztof Krzysztoń

Święta Wielkanocne

Gdy nadeszła wiosna miła
Wszystkie serca pobudziła
Dzień Wielkanocny kwietnia 21-go
Przemawia do serca mego
Aby moje każde życzenie wam się spełniło
I każdego dnia i nocy było wam bardzo miło
Dużo uśmiechu, dużo radości
W te wielkie święta też miłych gości
Życzę wam szczęścia i spełnienia marzeń
W te wielkie święta bez przykrych zdarzeń
Życzę wam lekkiego spaceru przez życie
Byście czuli się zawsze dobrze, a wręcz znakomicie
Niech wasz stół Bozia obdarzy
Takimi potrawami jakich wam się marzy
Niech nad wami opiekę trzyma Bóg
Oszczędzi wam trosk i ciężkich w życiu dróg
Aby wasza rodzina w te święta cała była
I po świętach też się nie zmniejszyła
Aby w waszych rodzinach nie było złości
A tylko miłość i same radości
Niech w waszych domach miłość trwa wiecznie
Byście w dzień i w nocy czuli się bezpiecznie

(autor: mieszkaniec osiedla Julian Sz.)

Nasi Dzielnicowi

Dzielnicowy to funkcjonariusz policji pionu prewencji. Do zadań dzielnicowego należy przede wszystkim prowadzenie rozpoznania przydzielonego mu rejonu służbowego pod względem osobowym. Dzielnicowy realizuje zadania z zakresu profilaktyki społecznej oraz ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń. Zajmuje się kontrolowaniem przestrzegania prawa powszechnie obowiązującego oraz przepisów prawa miejscowego.

Mówiąc prostszym językiem dzielnicowy to policjant pierwszego kontaktu, jednak nie od nagłych sytuacji, a raczej od sytuacji problemowych. Nie bez przyczyny funkcjonuje pojęcie „Nasz dzielnicowy", ponieważ jest on przyporządkowany dla danej społeczności zamieszkującej określony teren zwany rejonem. Dzielnicowy z założenia powinien być bliżej swoich podopiecznych, dlatego został wyposażony w niezbędne narzędzia komunikacji. Każdy dzielnicowy posiada służbowy telefon komórkowy, którego numer jest przypisany do rejonu służbowego. Z dzielnicowym możemy skontaktować się również przy pomocy poczty elektronicznej.

Aby zostać dzielnicowym policjant musi posiadać minimum 3 lata stażu służby. Dzielnicowi zobowiązani są przechodzić specjalistyczne kursy, poszerzające ich umiejętności w zakresie komunikacji społecznej i interpersonalnej, profilaktyki społecznej, rozwiązywania sporów oraz problematyki uzależnień. Zadaniem dzielnicowych jest utrzymywanie bezpośredniego kontaktu ze społecznościami lokalnymi swoich rejonów, rozpoznawanie ich potrzeb i oczekiwań w zakresie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, zarówno indywidualnego jak również publicznego. Dzielnicowi powinni wspólnie z mieszkańcami diagnozować lokalne problemy, ustalać ich przyczyny oraz pomagać w poszukiwaniu skutecznych sposobów ich rozwiązywania. Obowiązkiem dzielnicowych jest lokalizacja miejsc niebezpiecznych oraz rozeznanie, kto może ewentualne zagrożenie stwarzać. Dzielnicowi powinni znać osoby, które na przykład ze względu na swoją kryminalną przeszłość lub prowadzony tryb życia mogą stwarzać niebezpieczeństwo dla innych. Zadaniem dzielnicowych jest zapobieganie wykroczeniom, a nawet przestępstwom poprzez wykorzystanie zbieranych wśród mieszkańców informacji. Do zadań dzielnicowych należy również walka z przemocą domową, osiedlowym chuligaństwem, dbanie o przestrzeganie porządku na osiedlach oraz udzielanie informacji prawnych.

W zasobach naszej Spółdzielni pracują dzielnicowi:

dzielnicowy	telefon / adres e-mail	ulice
ASP. PAWEŁ NOWAK	734-403-698 dzielnicowy.zamosc.rejon3@lu.policja.gov.pl	Ciepła, Orzeszkowej, M.J. Piłsudskiego 15,15a, 19, 31 i 35 Oboźna, Sadowa, Wąska i Wspólna
ST. SIERŻ. ANETA BARANOWSKA	734-403-695 dzielnicowy.zamosc.rejon4@lu.policja.gov.pl	Wiejska
ST. SIERŻ. WIOLETA SARZYŃSKA	734-403-701 dzielnicowy.zamosc.rejon10@lu.policja.gov.pl	Kilińskiego, Kamienna, Redutowa, M.J. Piłsudskiego 10, 10d i 14, 67
SIERŻ. SZTAB. WOJCIECH MRÓZ	734-403-722 dzielnicowy.zamosc.rejon9@lu.policja.gov.pl	Szwedzka, Brzozowa, Lubelska
MŁ. ASP. MICHAŁ RADLIŃSKI	734-403-701 dzielnicowy.zamosc.rejon5@lu.policja.gov.pl	Peowiaków

Skuteczność pracy dzielnicowych zależy w dużej mierze od postawy samych mieszkańców, którzy powinni z nimi współpracować w zakresie udzielania wszelkich przydatnych informacji. Pamiętajmy, że dzielnicowi nie pełnią służby całodobowo, w sytuacjach nagłych zagrażających bezpośrednio życiu i zdrowiu powinniśmy korzystać z numerów alarmowych 112 lub 997.

Krzysztof Krzysztoń

Wyjątkowo trudne sąsiedztwo

Jednym z podstawowych mankamentów zamieszkiwania w budownictwie wielorodzinnym jest możliwość posiadania uciążliwych sąsiadów. Mam tutaj na myśli osoby, a nawet całe rodziny cechujące się niskim poziomem zdolności do współżycia społecznego. Najczęściej są to osoby z tzw. „marginesu", którym obce są powszechnie obowiązujące normy i zasady społeczne cechujące zdecydowaną większość naszego społeczeństwa. Zdarza się, że takie osoby nagminnie nadużywają alkoholu, wszczynają awantury lub w inny sposób zakłócają sąsiadom spokój zamieszkiwania. W większości przypadków osoby takie łatwo wchodzą w konflikt z prawem, dopuszczając się wykroczeń, a nawet przestępstw. Będąc właścicielami lub użytkownikami mieszkań czują się całkowicie bezkarni i właśnie to poczucie bezkarności wzbudza w pozostałych mieszkańcach największy sprzeciw i oburzenie.

Aby zrozumieć istotę problemu wystarczy przeanalizować sposób myślenia takich osób żyjących w przekonaniu, że wszystko im się należy i to za darmo. Świadomość prawa do otrzymywania pomocy społecznej zmniejsza w takich osobach poczucie jakiegokolwiek obowiązku. Mam tu na myśli lekceważenie podstawowych norm porządkowych. Takie osoby żyją w przekonaniu, że nie obowiązują ich żadne zakazy lub nakazy. Obce są im pozytywne wzory zachowań, a tym bardziej potrzeba dostosowania własnego zachowania do zachowania większości społeczeństwa.

Efektem takiego myślenia jest poczucie całkowitej bezkarności objawiające się skłonnością do zakłócania porządku domowego oraz spokoju zamieszkiwania. Mieszkańcy Spółdzielni, którzy doświadczyli uciążliwości takiego sąsiedztwa czują się bezradni. Szukają pomocy w Spółdzielni Mieszkaniowej, która w wyniku zmieniających się na niekorzyść przepisów może jedynie upominać i wzywać do zachowań zgodnych z obowiązującym regulaminem porządku domowego. Działania takie podejmowane są na bieżąco przez administracje osiedlowe oraz Dział Gospodarki Mieszkaniowej.

Kluczem do zmiany tej coraz bardziej niekorzystnej tendencji jest społeczne przeciwstawienie się bezkarności osób, które egzystując na nasz koszt zakłócają nasz spokój i poczucie naszego bezpieczeństwa. Zgłaszając przypadki nagminnego zakłócania porządku domowego żądajmy od organów odpowiedzialnych za przestrzeganie ładu publicznego skutecznych interwencji oraz surowych sankcji wobec sprawców naruszeń. Domagajmy się tego stanowczo w interesie własnym oraz naszych bliskich i sąsiadów.

Dostrzegając wynikające z takiego trudnego sąsiedztwa ryzyko zniszczenia mienia będącego naszą własnością pomyślmy o ubezpieczeniu mieszkania. Warto być świadomym, że szkody będące następstwem niedbalstwa lub dewastacji mogą mieć bardzo duży zakres, a koszty usunięcia zniszczeń powstałych w wyniku np. intensywnego zalewania lub pożaru mogą być bardzo wysokie. Nasze roszczenie wobec sprawcy lub sprawców, których często jedynym dochodem są zasiłki z pomocy socjalnej z pewnością okaże się bezskuteczne. Zwrot całości kosztów naprawienia wyrządzonych szkód zagwarantuje nam jedynie dobra polisa ubezpieczenia naszego mieszkania.

Zdarza się, że w lokalu zajmowanym przez osoby uporczywie naruszające przepisy porządkowe na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej wyłączany jest dopływ gazu. Działania takie podejmowane są w celu ochrony pozostałych mieszkańców, którzy mają prawo oczekiwać bezpiecznych warunków zamieszkiwania. Obecne przepisy nie pozwalają na całkowite odcięcie w takich lokalach dopływu bieżącej wody. Nie ma takiej możliwości nawet w przypadku nagminnego dewastowania instalacji wodnej, skutkującej zalewaniem lokali położonych poniżej. Prawo w tym przypadku chroni sprawcę, a nie poszkodowanych. Dla osób, które ucierpiały w wyniku takich zawinionych awarii jest to nielogiczne, niezrozumiałe i bardzo krzywdzące. Na szczęście w całych zasobach Spółdzielni takich przypadków jest niewiele. W granicach posiadanych kompetencji są one na bieżąco monitorowane przez administracje osiedlowe.

Krzysztof Krzysztoń

Kalendarium wydarzeń kulturalnych w 2019 r.

Spotkanie opłatkowe w klubach seniorów

Nowy Rok kalendarzowy tradycyjnie rozpoczęliśmy spotkaniami opłatkowymi w klubach seniora „U Waleriana" i „Pogodna Jesień". Wszystkim seniorom życzenia noworoczne złożył obecny na spotkaniach Prezes Jerzy Nizioł.

„Hej kolęda, kolęda..." – wspólne kolędowanie w naszej Spółdzielni

W dniu 24.01.2019 r. w świetlicy osiedlowej przy ulicy Orzeszkowej odbyło się międzypokoleniowe spotkanie pn. „Wspólne Kolędowanie". W spotkaniu, którego celem jest integracja środowiska mieszkańców naszej Spółdzielni, kultywowanie świątecznych tradycji i zbliżanie pokoleń udział wzięli seniorzy z osiedlowych klubów: „Pogodna jesień" i „U Waleriana" oraz artyści z Chóru Zamojskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Nie zabrakło także młodzieży i dzieci z osiedlowych świetlic TPD, Bursy Międzyszkolnej nr 1 w Zamościu oraz Szkoły Podstawowej nr 3 w Zamościu. We wspólnym kolędowaniu uczestniczyli również zaproszeni goście. Po oficjalnym powitaniu rozpoczęły się występy artystyczne. Najpiękniejsze polskie kolędy w wykonaniu dzieci i seniorów przywołały magiczny klimat Świąt Bożego Narodzenia. W serdecznej, rodzinnej atmosferze czas upływał spokojnie i radośnie, a uwieńczeniem wspólnego świętowania było odśpiewanie nastrojowej kolędy „Cicha noc" oraz słodki poczęstunek. Kolędowanie zakończono z przekonaniem, że ten spędzony razem, piękny wieczór przyczynił się do pogłębienia społecznej wspólnoty mieszkańców naszej Spółdzielni. Z pewnością w przyszłym roku spotkamy się ponownie.

Warsztaty modelarskie

W czasie ferii zimowych w dniach 11-12.02.2019 r. w świetlicy osiedlowej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Orzeszkowej 28 odbyły się warsztaty modelarskie, w których uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych oraz członkowie Warsztatów Terapii Zajęciowej z Zamościa. Uczestnicy zajęć zapoznali się z historią lotnictwa polskiego (w nawiązaniu do obchodów 100-lecia lotnictwa w Polsce) oraz

budową modeli balonów na ogrzane powietrze. Warsztaty miały też na celu przygotowanie do udziału w pokazach i konkursach lotów modeli balonów, które planujemy przeprowadzić na zakończenie ferii w dniu 23.02.2019 r. na Rynku Wielkim w Zamościu. Podczas pokazu zostanie wyłoniony zespół reprezentujący Zamość na Mistrzostwa Polski Modeli Balonów na Ogrzane Powietrze o Mały Puchar Gordona Benneta, które odbędą się w kwietniu br. we Włocławku. Organizatorem pokazów i konkursu była Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Waleriana Łukasińskiego i Aeroklub Ziemi Zamojskiej. Zwycięskie zespoły otrzymały puchary dyplomy i nagrody.

Osoby zainteresowane modelarstwem mogą rozwijać swoje pasje w modelarni mieszczącej się przy ul. Peowiaków 60. Chętni mogą zasięgać porad oraz zbudować własne modele pod okiem instruktora w piątki w godzinach 15:00 – 17:00 i w soboty w godzinach 11:00 – 16:00.

Dodatkowych informacji udziela instruktor modelarstwa lotniczego i kosmicznego Aeroklubu Ziemi Zamojskiej Pan Andrzej Niezgoda pod numerem tel. 793061746.

Walentynki po 60-tce? Czemu nie...? Walentynkowe spotkania w Klubach Seniorów

W dniach 13-14 lutego w klubach seniorów „U Waleriana" i „Pogodna Jesień" odbyły się spotkania z okazji walentynek. Walentynki to święto romantycznej miłości, to jeden z tych dni w roku, które chcemy spędzać z najbliższą osobą. Kojarzą się z atmosferą miłości i bliskości. Pojawiły się w naszej kulturze stosunkowo niedawno i zostały entuzjastycznie przyjęte przez młodzież. Nie jest to jednak święto wyłącznie dla ludzi młodych – osoby starsze, także chętnie spędzają Dzień Zakochanych w wyjątkowy sposób. Nawet, jeśli z różnych życiowych względów, nie mają ukochanej osoby, nie znaczy to, że muszą spędzać walentynki w smutku i samotności.

Seniorzy z Klubu „U Waleriana" i „Pogodna Jesień" działających przy Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego, włączając się do obchodów walentynek, przekonali się, że w każdym wieku można się wspaniale bawić. Seniorzy obdarowali się czerwonymi serduszkami, recytowali wiersze i śpiewali miłosne piosenki, a romantyczny

charakter święta podkreślił słodki poczęstunek. Czas upłynął w miłej i sympatycznej atmosferze, a Seniorzy po raz kolejny pokazali, że mimo upływu lat potrafią się bawić, są szczęśliwi, pełni energii i wigoru. Udowodnili, że to święto jest świetną okazją, aby się spotkać i pobyć razem.
Kochani Seniorzy! Życzymy Wam jak najwięcej miłości i przyjaźni! Swoją postawą uczycie nas, że cieszyć się życiem można w każdym wieku. Okazując sobie życzliwość i serdeczność każdego dnia, nie tylko 14 lutego, sprawimy, że życie stanie się piękniejsze.
„Seniorzy, kochajmy się! Seniorzy, trzymajmy się"!

Bal Karnawałowy

W dniu 15 lutego 2019 r. w świetlicy osiedlowej przy ul. Orzeszkowej 28 odbył się BAL KARNAWAŁOWY dla dzieci ze spółdzielczych osiedli. Organizatorem wydarzenia była Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu.
Bale to nieodłączny element karnawału, czasu tradycyjnie przepełnionego muzyką i zabawą. Bal karnawałowy jest atrakcją szczególnie lubianą przez dzieci, dostarczająca im wielu radosnych przeżyć. Tak też było i u nas. Zabawa sprawiła dzieciom wiele radości i umożliwiła im spędzenie czasu w miły i ciekawy sposób.
Już sam odświętny i kolorowy wystrój sali wprowadzał w nastrój wesołej zabawy. O wspaniałą atmosferę podczas zabawy zadbała także roztańczona Grupa Animatorów „Grawitacja". Impreza rozpoczęła się od wielobarwnego korowodu w rytmie świateł dyskotekowych, kul led i kolorowych laserów. Oprócz zabaw taneczno-ruchowych nie zabrakło takich atrakcji jak: malowanie włosów, wata cukrowa, strzelanie z pistoletów na nerfy czy gry i zabawy na interaktywnej podłodze. Dzieci chętnie brały udział we wszystkich zabawach, tańcach i śpiewaniu piosenek.

Zabawa była świetna, nic więc dziwnego, że kiedy nadszedł jej koniec, dzieci z żalem opuszczały salę balową. Pocieszający jest fakt, iż w przyszłym roku znowu spotkają się na karnawałowym balu, a w międzyczasie czekają na nie inne atrakcje i imprezy organizowane przez naszą Spółdzielnię.

Spotkanie z cyklu „Ciekawy człowiek"

Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu od kilku lat jest organizatorem cyklicznych spotkań dla mieszkańców pn. „Ciekawy człowiek". Spotkania odbywają się raz w kwartale.

Pierwsze spotkanie w tym roku odbyło się w dniu 20 lutego 2019 r. w świetlicy osiedlowej przy ul. Orzeszkowej 28 w Zamościu, a gościem była pani Dominika Lipska, prezes Stowarzyszenia „Turystyka z pasją". Pani Dominika opowiedziała uczestnikom spotkania o początkach swojej pasji łączącej turystykę z historią oraz przedstawiła ofertę stowarzyszenia, która jest bardzo różnorodna i bogata. Działalność stowarzyszenia, oprócz świadczenia usług przewodnickich, obejmuje także przygotowanie inscenizacji nawiązujących do XVIII wiecznej historii Zamościa pt. „Legenda Stołu Szwedzkiego" i „Przekazanie okupu" oraz aranżację wystawy kostiumów historycznych pt. „Koronki, turniury, aksamity – stroje od końca XVI do XX w." Stowarzyszenie jest także współorganizatorem wielu przedsięwzięć turystyczno-kulturalnych, m.in. „Szturmu twierdzy Zamość", Zamojskiego Festiwalu Filmowego „Spotkania z historią" oraz „Wtorków w Starym Kinie".
Przewodnicy zrzeszeni w Stowarzyszeniu oprowadzają turystów po Zamościu ubrani we własnoręcznie uszyte stroje historyczne. Jeden z takich kostiumów zaprezentowała pani Dominika. Opowiedziała również o modzie kobiecej na przestrzeni wieków. To zagadnienie bardzo zainteresowało uczestników, zwłaszcza panie, gdyż jak wiadomo, piękne stroje to temat bliski kobietom każdej epoki. Wystawę pozostałych kostiumów historycznych można zobaczyć w Kazamacie Wschodniej Bastionu II.
Spotkanie z panią Dominiką Lipską przybliżyło uczestnikom historię naszego miasta i zachęciło do jej dalszego poznawania, choćby poprzez udział w imprezach organizowanych przez Stowarzyszenie „Turystyka z pasją".

Pokazy modeli balonów na zamojskim Rynku

23.02.2019 r. na Rynku Wielkim w Zamościu po raz osiemnasty odbyły się pokazy modeli balonów na ogrzane powietrze. Balony zostały zbudowane przez trzy zespoły podczas zajęć w czasie ferii zimowych w pracowni modelarskiej

działającej przy Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego. Fachową opiekę nad tym przedsięwzięciem sprawował prowadzący modelarnię w Spółdzielni instruktor modelarstwa lotniczego i kosmicznego Aeroklubu Ziemi Zamojskiej pan Andrzej Niezgoda. Wszystkie modele wykonane zostały z czerwonej i białej bibuły prasowanej i miały jednakowy rozmiar.

Tak wykonane modele zostały zaprezentowane w locie na zamojskiej Starówce. Balony wypełnione gorącym powietrzem wznosiły się na znaczną wysokość. Organizatorzy postanowili wprowadzić do pokazu element rywalizacji sportowej, mierząc czas lotów modeli. W konkurencji wzięło udział dwudziestu dziewięciu uczestników z trzech zespołów, które w wyniku zaciętej rywalizacji osiągnęły następujące rezultaty:

- **I miejsce, z czasem 8 minut i 6 sekund, zdobyła pracownia modelarska działająca przy Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego w Zamościu**,
- II miejsce, z czasem 4 minuty i 6 sekund, wywalczył zespół Warsztatów Terapii Zajęciowej przy parafii Św. Michała w Zamościu,
- III miejsce, z czasem 3 minuty i 3 sekundy, zdobył zespół Warsztatów Terapii Zajęciowej przy Polskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zamościu.

Organizatorami budowy modeli balonów i pokazów na zamojskim rynku byli Spółdzielnia Mieszkaniowa im. W. Łukasińskiego w Zamościu oraz Aeroklub Ziemi Zamojskiej. Obie instytucje ufundowały zwycięskim zespołom puchary, dyplomy i nagrody rzeczowe w postacie modeli latających, których zbudowanie umożliwi zorganizowanie kolejnej imprezy lotniczej, jaką Spółdzielnia i Aeroklub planują przeprowadzić w maju bieżącego roku.

Dzień Kobiet

Tradycja obchodu Dnia Kobiet jest zawsze żywa. Spotkania z tej okazji były uroczyście obchodzone w klubach seniora „U Waleriana" i „Pogodna jesień". Tegoroczne Święto Kobiet obchodzono 7 i 13 marca 2019 r.

Panowie jak zwykle stanęli na wysokości zadania i dla Pań przygotowali miłe niespodzianki. Panie w ramach wdzięczności przygotowały słodki poczęstunek. Lampką szampana wzniesiono toast „Za zdrowie Pań i Panów". Spotkanie stanowiło okazję do wspólnego śpiewu znanych polskich piosenek do rozmów i wspomnień Oprawę muzyczną w klubie „U Waleriana" przygotowali sami seniorzy, natomiast w klubie „Pogodna jesień" miłą niespodziankę sprawił seniorom Przewodniczący Zarządu Osiedla Peowiaków Pan Tomasz Figiel, który oprócz słodkiego upominku, zaśpiewał piosenki ze specjalną dedykacją dla Pań.

MDK w Zamościu świętował swoje 70-lecie

Młodzieżowy Dom Kultury im. Kornela Makuszyńskiego w Zamościu w marcu tego roku świętował 70-lecie swojego istnienia. Z tej okazji w Klubie Batalionowym w Zamościu odbył się uroczysty koncert pt. „Szanujmy wspomnienia...", podczas którego wychowankowie Młodzieżowego Domu Kultury, w formie słownej i muzycznej przedstawili bogatą historię zamojskiego MDK-u. Uroczystość zgromadziła pełną salę gości, pracowników, wychowanków i ich rodziców. Jubileusz ten był okazją do podsumowań, oceny osiągnięć i sukcesów oraz wspomnień minionych lat. To czas na wyrażenie uznania i podziękowań za zaangażowanie dla zasłużonych działaczy. Nie zabrakło również wspomnień o Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego, która od kilku już dziesięcioleci współpracuje z MDK, podejmując wspólnie różnorodne działania na rzecz rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży, m.in. zajęcia taneczne, plastyczne i teatralne. Za tę wieloletnią, owocną współpracę nasza Spółdzielnia otrzymała niebanalne podziękowanie, wyrażone w formie artystycznej w trakcie przedstawienia takimi oto słowami, za które jesteśmy wdzięczni:

„Na świecie hard rock, komiksy! / U nas Spółdzielnie
Mieszkaniowe we współpracy / z MDK-iem Zamość...
Prowadziliśmy zajęcia / w nich dwóch, o mamo!
Był tam taniec! I plastyka! / Echa Zachodu...
I teatr jak zza żelaznej / kurtyny... Otóż!
Dwaj patroni tych spółdzielni: / snadź Zamoyski Jan
Z Walerianem Łukasińskim / pośród wspólnych ścian
W duchu wciąż patriotyzmu / zadbali o nas,
By nad Orłem Białym wzeszła / znowu korona.
Czerwone sztandary zgasły / jak wzrok mamuny
I niektóre gwiazdy spadły / w zmierzchu komuny!
Orli krzyk na godle bywa / po dziś dzień niemy...
Ale ludzie mają usta, / więc dziękujemy!
Kłaniamy się za współpracę / niezmiernie wdzięcznie!

Niechaj łańcuch symbiozy złoty / wciąż lśni jak jęczmień."
Oprócz występów artystycznych w holu Klubu Batalionowego można było również wpisać się do księgi pamiątkowej oraz obejrzeć stare albumy i pamiątkowy wernisaż zdjęć autorstwa obecnego dyrektora Andrzeja Szumowskiego pt. „Twarze MDK-u". Panu Dyrektorowi, Nauczycielom, Pracownikom i Wychowankom Młodzieżowego Kultury życzymy dalszych sukcesów w odkrywaniu i rozwijaniu talentów!

Dyrektor MDK
Andrzej Szumowski

Pokaz modeli latających i modeli akrobacyjnych klasy f2b na uwięzi

Sekcja Modelarstwa Lotniczego i Kosmicznego w dniach 21 i 22 .03.32019 r. wzięła udział w wystawie i pokazach modeli latających modeli akrobacyjnych Klasy F2B na uwięzi.
Organizatorem przedsięwzięcia był Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4 w Zamościu.
Na wystawie statycznej podziwiać można było precyzyjnie wykonane modele latające, pływające oraz jeżdżące. Nie zabrakło też makiet budowli i dioram.
Modele został wykonane przez modelarzy z Zamościa, Krasnegostawu, Świdnika oraz z Chszczonowa. Członkowie zamojskiej Sekcji Modelarstwa Lotniczego i Kosmicznego, którzy budują modele w modelarni Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego prezentowali latające modele samolotów, szybowców i rakiet, które wielokrotnie brały udział w różnych zawodach modelarskich.
W drugim dniu wystawy modelarze z modelarni Spółdzielni Mieszkaniowej im. W. Łukasińskiego zaprezentowali loty i akrobacje modeli samolotowych na uwięzi. Pokazy odbyły się na boisku sportowym Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4 w Zamościu.
Zaprezentowano udane loty modelu samolotu w barwach Lotnictwa Sanitarnego i modelu akrobacyjnego.
Wystawa oraz pokazy samolotowe były możliwe dzięki pomocy: Spółdzielni Mieszkaniowej im. W. Łukasińskiego w Zamościu, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4 w Zamościu i PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość, którym za pomoc okazaną zamojskim modelarzom serdecznie dziękujemy.
Pokazy były formą przygotowania i sprawdzenia sprzętu przed zbliżającymi się 50. Mistrzostwami Polski Modeli Latających w Gliwicach w czerwcu bieżącego roku, do których Sekcja Modelarstwa Lotniczego i Kosmicznego rozpoczęła przygotowania. Jednocześnie pokazy były dużą promocją modelarstwa wśród młodzieży i spowodują rzeczywisty wzrost zainteresowania sportem modelarskim.

Z cyklu „Ciekawy człowiek" – dr Jacek Feduszka

3 kwietnia 2019 r. w ramach cyklicznych spotkań dla mieszkańców Spółdzielni Mieszkaniowej im. Waleriana Łukasińskiego pt. „Ciekawy człowiek" w świetlicy osiedlowej przy ul. E. Orzeszkowej 28 gościliśmy pana Jacka Feduszkę – historyka, numizmatyka, dra nauk humanistycznych. Pan Jacek Feduszka jest od ponad 30 lat związany z Muzeum Zamojskim. Od kilku lat jest również stałym współpracownikiem Tygodnika

Zamoyskiego w dziale historycznym. Współpracuje również z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim oraz z Uniwersytetem Warszawskim Doktor J. Feduszka opowiedział o swojej pracy oraz zadaniach Muzeum Zamojskiego, którego najważniejszą misją jest gromadzenie, ochrona i popularyzacja wielokulturowego dziedzictwa miasta Zamość wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Muzeum wypełnia tę misję poprzez opracowywanie, przechowywanie, konserwację oraz udostępnianie do celów badawczych i wystawienniczych zabytków związanych z archeologią, historią, sztuką i etnografią regionu. Muzeum organizuje wystawy, popularyzuje wiedzę, prowadzi badania naukowe i działania edukacyjne. Realizuje również wiele przedsięwzięć kulturalnych, których ofertę na rok 2019 doktor szczegółowo przedstawił, zachęcając do skorzystania z tej ciekawej i różnorodnej oferty, zwłaszcza podczas zbliżającej się w maju Nocy Muzeów.
Spotkanie z panem Jackiem Feduszką przybliżyło uczestnikom kulisy pracy historyka oraz historię naszego miasta i regionu.

KONSUMENCIE
ZNAJ SWOJE PRAWA

Lubelski Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej
Delegatura w Zamościu
oraz
Powiatowy i Miejski Rzecznik Konsumentów w Zamościu
zapraszają mieszkańców miasta Zamość
oraz powiatu zamojskiego
na spotkanie edukacyjne

Sala Konferencyjna Delegatury Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu, ul. Partyzantów 3

25 kwietnia 2019 roku, o godz. 11:00

W PROGRAMIE

1. Powitanie uczestników.
2. Informacja o działalności i zadaniach Inspekcji Handlowej.
3. Ochrona praw konsumentów:
   a) prawo do reklamacji towarów i usług
   b) umowy zawierane na odległość
   c) umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa
3. Informacja o funkcjonowaniu nieodpłatnej pomocy prawnej.
4. Stop oszustom - metody działania i jak się bronić.
5. Dyskusja.
6. Zakończenie.